הלוקח עובר חמורו פרק ראשון בכורות ד.

אינהו פטרי אדם פטר בהמה פטרה דכתיב [1]יקח את הלוים [א]תחת בכור בבני ישראל ואת בהמת הלוים תחת בהמתם אמר אביי הכי קאמר כהנים ולוים פטורין בהמתם מקל וחומר [א] אם הפקיעה בהמתם של לוים בהמה של ישראל במדבר דין הוא שתפקיע את של עצמן א"ל רבא והא [ב] פטרו אינהו קתני ועוד אם איתא אפילו מבכור בהמה טהורה נפטרו אלמה תנן [ג]לא נפטרו מבכור בהמה טהורה אלא מפדיון הבן ופטר חמור אלא אמר רבא הכי קתני [ד] [א]כהנים ולוים (א) פטרו הן עצמן מקל וחומר אם הפקיעה [ג] קדושתן של לוים קדושת של ישראל במדבר לא יפקיע את של עצמן אשכחן אדם בהמה טמאה מנלן אמר קרא [2]אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה כל שישנו בבכור אדם ישנו בבכור בהמה טמאה וכל שאיני בבכור אדם אינו בבכור בהמה טמאה אמר ליה רב ספרא לאביי לדידך דאמרת בהמתם בן לוי דהוה ליה שה דאפקע ליפקע [ד] דלא הוה ליה שה [ד]דליפקע לא ליפקע בין לדידך בין לרבא בן חדש דאפקע ליפקע פחות מבן חדש דלא אפקע לא ליפקע לויה לא תיפקע אלמה [ה]אמר רב אדא בר אהבה [ו]לויה שילדה בנה פטור מחמש סלעים הא לא קשיא כדמר בריה דרב יוסף משמיה דרבא דאמר פטר רחם בפטר רחם תלה רחמנא ואהרן שלא היה באותו מנין לא ליפקע דתניא למה נקוד על אהרן שבחומש הפקודים שלא היה באותו מנין אמר קרא הלוים הוקשו כל הלוים זה לזה כהנים מנלן כדרבי יהושע בן לוי [ז]דאמר ר' יהושע בן לוי בעשרים וארבעה מקומות נקראו כהנים לוים וזה אחד מהן [3]והכהנים הלוים בני צדוק ולדורות

ועוד אם איתא. דדרשינן קל וחומר גבי בהמה מבכור בהמה טהורה נפטרו לוים דהא בהמה טהורה דידהו הפקיעה בהמת ישראל: **אלמה תנן כו'.** בפרק שני (לקמן דף יג.): **אלא אמר רבא.** גבי בהמה לא דרוש רבנן קל וחומר מדאיצטריך לאקושי בכור בהמה טמאה לבכור אדם דכל שאינו בבכור אדם אינו בבכור בהמה טמאה כדלקמן שמע מינה גבי בהמה [ז] לא אתייהב למדרש האי קל וחומר והכי קאמר מתניתין כהנים ולוים פטורין הן עצמן מפדיון הבן מק"ו: **אם הפקיעה.** קדושת פשוטי הלוים את קדושת בכורי ישראל במדבר דין הוא שתפקע קדושת בכורה שבהן כדאמר לקמן [ה.] בכורי הלוים לא הפקיעו אלא עצמן: **בהמה טמאה מנא לן.** דנפטרו כהנים מפטר חמור: **כל שאינו בבכור אדם.** כגון לוים וכהנים דנפטרו מק"ו: **לדידך דאמרת בהמתם.** דאבהמה נמי קא דריש ק"ו: **בן לוי דהוה ליה שה.** במדבר דאפקע פטרי חמורים שהיו (לו) במדבר: **בין לדידך ובין לרבא.** דדרשיתו ק"ו גבי בכור אדם דכיון דדרשת לגבי בהמה כל שכן לגבי אדם דאי לא דרשת ביה קל וחומר אדם מנא לן וכיון דדרשת איכא למיפרך לוי בכור בן חדש דאשכחן גבי פשוט בן לוי חדש [ח] דאפקע קדושת בכורות בני ישראל דכולן מבן חדש ומעלה נמנו כדכתיב (במדבר ג) מבן חדש ומעלה ניפקע בכור עצמו ובכורי לוים בני חדש דין הוא שיפטרו עצמן מקל וחומר מפשוטי בני חדש דהפקיעו קדושת בכורי ישראל קל וחומר בני חדש עצמן: **בכור פחות מבן חדש דלא אפקע.** פשוט דכוותיה קדושת בכור ישראל לא יפקע קדושת עצמו ולמה לא נפדו בכסף בכורי לוים שהיו במדבר פחותים מבן חדש: **לויה שילדה.** מישראל לא תפקע קדושת בכור בנה דהא לא נמנו במדבר אלא זכרים אבל נקבות לא הפקיעו כלום: **בפטר רחם תלה רחמנא.** לבכור וכיון דרחם דהך לויה הוא אולינן אחר האם לענין ה' סלעים אי משכחינן דכולן לוים פטורין אפילו פחותין מבן חדש שהיו במדבר שלא הפקיעו בן לויה נמי פטור: **ואהרן שלא היה באותו מנין.** לא הוא ולא בהמותיו שלא הפקיעו את בכורי ישראל לא יפקע פטרי חמורים דידיה: **הוקשו כו'.** השתא איפריקו כולהו תיובתא:

דין הוא שתפקיע את של עצמן גרס ולא גרס שתפקע לא גרס את: **והא פטרו** אינהו קתני. מרישא דקתני והכהנים והלוים פטורין לא קשה מידי דאיכא לפרש פטורין מלקדש פטרי חמוריהן קאמר ולא פטורין הן עצמן אבל פטרו משמע פטרו איהו: **ועוד אם איתא.** דדרשינן ק"ו [ט] גבי בהמה מבכור בהמה טהורה ליפטרו לוים דהא בהמה דידהו הפקיעה בהמת ישראל הטהורה וא"ת א"כ לקמן דנקט שה א' של בן לוי פוטר כמה פטרי חמור של ישראל אמאי לא נקט בהמה טהורה דליכא למימר דנבהמה טהורה לא פוטר שה אחד כמה בכורות דטהורות דישראל אלא דווקא בפטרי חמור אבל בטהורה מנו אחד כנגד אחד [י]דקאמר מה שפטרו בהמת לוים של ישראל בין טמאה בין טהורה מבהמת תחת בהמתם נפקא ליה לקמן בהמה אחת תחת בהמות הרבה משמע בין טמאה בין טהורה [כ]וי"ל ר' חנינא דלקמן נקט מה שיכול לנהוג עכשיו ועוד יש לפרש [ל]מתניתין דלקמן אתא מה טעם פודה וחוזר ופודה משום דשה אחד של בן לוי פוטר כמה פטרי חמור של ישראל במדבר אבל מה שפטר שה אחד של בן לוי במדבר כמה בכורות דטהורה של ישראל לא נהג אלא באותה שעה דעכשיו אין להם פדיון אלא יש בהן קדושת הגוף וא"ת ואביי אמאי קסבר אמאי לא עבדי ק"ו בטהורה וי"ל קסבר לענין טהורה שיש בהן קדושת מזבח לא שייך למימר פוטרין את של עצמן מק"ו דפוטרין של ישראל דכהנים ולוים קרובים לגד מזבח יותר משל ישראל: **אם** הפקיעה קדושה של לוים כו'. וא"ת מאי ק"ו הוא זה והלא פשוטי הלוים הפקיעו בכורות ישראל אבל בכורי לוים לא הפקיעו כלום כדלקמן והיכי עביד ק"ו בבכור של לוים שלא מצינו שהפקיעו שום דבר וי"ל הכי דייק ק"ו [ל]קדושת לויות שהלוי הפקיע קדושת בכורות ישראל א"כ לוי בכור דין הוא שלויות שלו יפקיע עצמו וכן פ"ה ולהכי קאמר לקמן דאין בכור מפקיע בכור [מ]לויות של לוי אין מפקיע שתי בכורות של עצמו ובכורות של ישראל וא"ת מ"ט דרבא דלית ליה ק"ו דאביי דבהמה והלא ק"ו גמור הוא ופ"ה היינו טעמא דלא דרשי ק"ו גבי בהמה [נ]דאיצטריך לאקושי בכור בהמה טמאה לבכור אדם לגמורי כל שאינו בבכור אדם אינו בבכור בהמה טמאה כדלקמן ש"מ גבי בהמה [ס]לא אתייהב למדרש ק"ו ואין הלשון משמע כפירושו דמדקאמר אשכחן אדם בהמה טמאה מנלן משמע דאיצטריך הקישא לאגמורי אבהמה טמאה ולא לגלויי אטהורה דלא עבדי ק"ו ועוד דדילמא איצטריך הקישא לכדדרשינן לקמן בשמעתא דבכור בהמה טמאה לא תחלוק בו בין לדורות בין באותה שעה בשה ולדורות נמי נפקא מינה כההיא דרשא דגמרי מינה פודה וחוזר ופודה כמו שפטר במדבר שה אחד של בן לוי כמה פטרי חמור של ישראל ועוד איצטריך לר' אליעזר דדריש בסוף פרקין (יב:) מה בכור אדם חייב באחריותו אף בכור בהמה חייב באחריותו וי"ל היינו טעמא דרבא דדווקא באדם שקדושת לויה גורמת הפקעת בכורה שייך לעשות ק"ו אבל בבהמה שאין קדושת השה של לוים גורמת הפקעת בכור בהמה דאין בו קדושה לא שייך למיעבד ק"ו:

דין הוא שתפקיע של עצמו. פ"ה לרבא פוטרין דמתניתין איירי בפדיון הבן וקשה דבפטר חמור [ע] עסקינן ופר"ת ה"ק מתניתין כהנים ולוים פטורין מפדיון פטר חמור מה טעם דהם עצמן פטורין מק"ו לכן שמעינן בהמה טמאה מדאתקש לאדם ולשון הכי קאמר ק"ק לפי' זה: **דלא** הוה ליה שה דאפקע לא ליפקע. ופ"ה מ"מ ק"ו מיהא איתא אם פטר שה של בן לוי פטרי חמורים של ישראל כ"ש [פ] (מ"מ) של שאר לוים שלא היה להם שה וי"ל אין זה ק"ו [צ]לא אמר הכתוב לקחת בהמה של לוי זה תחת בהמה של לוי אחר אלא תחת בהמת ישראל ומ"מ בדידיה כשים לו עבדינן ק"ו: **בן** חדש דאפקע ליפקע. לא קאמר בלוי בכור בן חדש דאפקע בכור ישראל לפקע דאין בכור מפקיע בכור אלא ה"ק בן חדש דיש כח בלויות שבו להפקיע בכורות ישראל ליפקע בכורת עצמו כיון שגילא בו כפשוט מפקיע בכורות ישראל אבל אותו שהיה פחות מבן חדש באותה שעה לא מפקיע בכורת של עצמן ואע"פ שאחרי כן נעשה בן חדש וכן לבכורות מכאן ואילך דכיון דבאותה שעה לא מפקיע גם לדורות כדדריש בסמוך והיו בהויתן יהו: **בפטר** רחם תלה רחמנא. פ"ה כיון דרחם דהך לויה הוא [אין] משכחת דלויים כולן פטורין אפי' פחות מבן חדש בן לויה [ק]פטור משמע שרל"ל הך פרכא דבן לוי בשגילא דפטר רחם ובן לוי שהוא בן חדש עד שגילא דהוקשו כל הלוים כולן זה לזה ואין משמע כן [ר] אלא לגמרי מתרלא בשגילא דפטר רחם [ר]בבן לוי שהוא פחות מבן חדש אין בו שום גריעותא אלא במה שהיא פחות מבן חדש והכי הוא בן לוי וכיון דבפטר רחם תלה רחמנא [ש]מה שהוא בן לוי משויהו לוי ואע"פ שאין אביו לוי: **ואהרן** שלא היה באותו מנין.[ו] פ"ה לא הוא ולא בהמותיו שלא הפקיעו בכורי ישראל לא נפקעו בכורה דידיה משמע שרוצה כמו כן להקשות דלא נפקע בכורת עצמו וא"ת לומר כן דלא היה אהרן בכור דמרים גדולה ממנו ג' שנים כדאמר במדרש [ריש פ' שמות] כמו שהיה אהרן גדול ממשה ג' שנים וא"ת מאי קשה ליה מאהרן עפי מג' מאות בכורים של לוים שלא נמנו בהדי כ"ב אלף כדלקמן ויש לומר נהי דלענין כ"ב אלף לא נמנו משום דדיו לבכור שיפקיע עצמו מכל מקום נמנו במנין לוים אבל אהרן לא נמנה כלל:

מה

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פי"א מהל' בכורים הל"ט טוש"ע יו"ד סי' שה סעי' יח:
יג ב מיי' שם [הל"ו] והל"ח טוש"ע שם:

שיטה מקובצת

א) אם הפקיעה בהמתן וכו' פי' שהלוים הפקיעו פטר חמור: ב) כהנים ולוים פטרו עצמן מק"ו. וא"ת בלא ק"ו תיפוק ליה מתשובת ריב"ז להגמון וכו' כן מצאתי וצ"ע צריך לומר הכי והאמת כן דאל"כ קשו קראי אהדדי וי"ל ומילה דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא אע"ג דמצי שאמת הדבר דהפקיעו עצמן מכח ק"ו דהכא תירץ לקמן הכי דלא קשה קראי אהדדי ע"כ תוס' חיצוניות ג) באדם י"ל קו' מצינו לשנויי אלא דישראל לחודייהו עכ"ל לפי שמקצתן פטרו הלוים ומקצתן הוצרכו לפדות עצמן אבל בבכורי הלוים שבולן פדו את עצמן לא הוזקק למנותן תוס' הרא"ש ז"ל כך מצאתי כתוב על הגליון ולא ידעתי את מקומו היכן תניותו: ד) הפקיעה קדושה וכו' כ) ועוד נראה דאי איתא דחמורי הלוים היו תחת פטרי חמורי ישראל ה"נ דהוה אמרי' ק"ו וכמו גבי הלוים שפטרו בכורי [ישראל] אבל כאן שה של לוים הפקיע פטרי חמוריהם ולא הפקיע חמור ושעמא דאביי דלא עביד ק"ו בבהמה טהורה י"ל דלא שייך ק"ו במידי דקדוש קדושת הגוף ועוד דמשמע בפי' החומש דבהמות טהורות של ישראל לא נפטרו ובהמת הלוים תחת בהמתם בשה של לוים תחת פטרי חמורים של ישראל קאמר ולא תחת בכור בהמה טהורה וניחא השתא הא דנקט לקמן [שה אחד] של בן לוי פטר כמה פטרי חמורים של ישראל ולא נקט פטרי טהורות של ישראל והא דקאמר הכא אם איתא מבכור בהמה טהורה נמי נפטרו יש לפרש בדוחק דהקשה לאביי כיון דעבדת ק"ו אע"פ שלא פטרו חמוריהם את חמורי ישראל אלא שה היא דפטרין א"כ נמי נימא ק"ו לבהמה טהורה דאם הפקיע שה את החמורים יפקיעו את עצמן. תוס' כתיבת יד: ד) דלא הוה ליה שה לא לפקע. קשה לי מאי פריך דלא הוה ליה שה לא לפקע נימא דאין הכי נמי ולא דבר הכתוב בבכורי בהמת הלוים איתם שלא היה להם שה כמו שלא דבר הכתוב בבכורי הלוים אלא שמתוך המנין של לוים אנו למדין שקדושת לוים הפקיעה את בכורות הלכך נראה לפרש דעיקר הפירכא לדורות דבן לוי שלא היה לו שה באותה שעה לא הוא ולא זרעו להודותיו ומתני' סתמא קתני הלוים פטורים והשתא מיתרצא נמי פירכא קמייתא דאפי' אם הפקיעה בהמת לוי את בהמת לוי אחר אפי' הכי פריך שפיר לדורות. ע"כ תוס' הרא"ש ז"ל: ה) ועוד אי איתא דדרשינן ק"ו וכו' הפקיעה בהמת ישראל הטהורה כך פי' בקונטרס. משמע שר"ל דהא דקאמר לא נפטרו מבכור בהמה טהורה היינו עכשיו אבל במדבר נפטרו הכא וא"ת וכו'. תוס' חיצוניות וא"ת א"כ מאי קאמר ר' חנינא לקמן שה אחד של בן לוי פטר כמה פטרי חמורים וכו' הוה מצי למימר כמה פטרי שיים וי"ל משום דאתא לפרושי מתני' דפודה בו כמה פעמים דאיירי גבי פטר חמור דהכי אמרי' עלה בסמוך וא"ת ואביי מה יתרץ אמאי לא פטורי' להו מבכור בהמת טהורה מהאי ק"ו ואין לומר דהדר ביה אביי מקו' דרבה דהא בסמוך אמרי' א"ל רב ספרא לאביי לדידך דאמרת וכו' משמע שעמד בדיבורו וי"ל דאביי סבר [דלא הוי] הק"ו גמור לענין פטור בהמה טהורה של לוים דאפי' פטור שיים של ישראל במדבר לא של לוים עצמן דכיון דחזי להקדש בקדושת הגוף להקריב והקב"ה חפץ בלוים כי בעבודת קרבן לא תפקע קדושת בכורתם לפי שהשם ירצה בקירבנם אבל גבי פטר חמור דלא חזי להקרבה דליכא רק קדושת דמים הוי הק"ו גמור דדין הוא שתפקע של עצמן ורבא לא ס"ל כן והר"ן ז"ל הקשה עוד דהא אמרינן בסמוך דאותו היום שהוקם המשכן קרבו בכורות וכתב נ) דר"ל הבכורות שנולדו מכאן ואילך אבל בכורות שהיו בשעת המנין בחומש הפקודים היו פטורים מכל בכור בהמה טהורה דבהמתן של [ישראל] [לוים] יפטר אותם הא ליכא למימר הכי דהא בתר הכי קאמר דמאותו היום ואילך קידש דמשמע בלא הפסק מאותו ואילך שהוקם המשכן אלמא משמע שלא היו פטורים גם אותם שהיו במנין ותירץ דהא יוצא למיגמר לקמן שעה מדורות לגבי דשיים דלוים פטרו פטרי חמוריהם דישראל וא"כ כיון דגמרי שעה מדורות לגבי שה א"כ נימא דוקא שעה דומיא דדורות לא נפטרו בהמה טהורה אף שעה נמי אע"ג דקא דחי ליה תלמודא מ"מ משום האי טעמא לא דחי ליה אלא מכח פירכא אחרת לכן נראה למורי הרב פרץ ז"ל דודאי בהמתם של לוים לא פטור רק בהמה טמאה וכ"ת מאי מק' רבא לאביי הכי קאמר רבא כיון דחזינן דשה של לוים מפקיע פטר חמור של ישראל ומשוי ליה שהוא מותר בהנאה דפטר חמור קודם שיפדה אסור בהנאה כר' יהודה דהכי קי"ל ובשביל אותה הפקעה לא נכנסה בהמה טהורה דלוים בשום קדושה ובשום איסור א"כ כמו כן יש לנו לומר דבהמה טהורה של לוים הפקיע קדושת בכור בהמה של לוים אע"ג דהאי קדושת דמים והאי קדושת הגוף מ"מ אין לחלק אלא היכא דקדושת דמים מתחללת על דבר של חולין דההוא חולין נכנס בקדושה תחתיו אבל הכא דלא נכנס השה בקדושה תחת הפטר חמור אין לחלק והכי פריך רבא ליפטרו הלוים אפי' מבהמה [טהורה] אע"ג דלא הפקיעה לגבי ישראל כי אם הטמאה מ"מ כיון דבהמה טהורה הלוים שייך בהו קדושת הגוף היא היא המפקיע שלא מטעם חילול א"כ קדושת הגוף נמי וכן מצאתי בגליון אחד וז"ל ועוד אם איתא וכו' פ"ה דהא בהמה טהורה וכו' וקשה דבפי' החומש פי' בקונטרס אם נפטרו פטרי חמוריים דישראל מק"ו א"כ אלים קדושת הלוים וא"כ ליהני קדושה דידהו למיפטר אף של בהמה טהורה ואביי לא ס"ל האי טעמא דבכור טהורה דשייך קדושת הגוף לא שייך לומר ק"ו עכ"ל. עוד מצאתי בגי' וא"ת ואביי אמאי לא עביד ק"ו בטהורה וי"ל דס"ל דלא ניתן לידרש גבי טהורה דדוקא גבי טמאה דאין בה צד מזבח כלל עבדינן ק"ו אבל טהורה דיש בה צד מזבח לא שייך למימר אף לוים מישראל דנהי דפטרי בהמה טהורה דישראל לא יפטרו הלוים עצמן דכיון דלוים עצמן קריבין לצד מזבח יותר מישראל כמו כן נמי בהמתן שייך בהו קדושת מזבח יותר מבהמתן של ישראל וזה התירוץ לפי שיטת הקונטרס אפי' דבמדבר הפקיע בהמה טהורה של לוים קדושת בכור בהמה טהורה של ישראל וזה התירוץ לא נהירא למהר"ם ז"ל דלא מצינו בשום מקום משום דשייך בלוים צד מזבח טפי שהחמיר תורה במידי דהקרבה למזבח בבהמת כהנים ולוים יותר מגבי ישראל לכן נראה הך דר"פ ז"ל ולפי' צ"ל דאביי יתרץ דהאי ק"ו לא ניתן לידרש גבי בהמה טהורה דדוקא גבי בהמה טמאה דהופקעה גבי ישראל מכח הק"ו דישראל של לוים איכא למילף למיפטר בהמה טמאה של לוים מכח הק"ו דישראל אבל גבי בהמה טהורה של ישראל דלא הופקעה לא הופקע נמי של לוים עכ"ל: ו) (א"נ) אלא לגמרי מיתרצא בהך שנויא והכי פי' בפטר רחם תלה רחמנא כלומר פטור בבכורה תלוי בפטור רחם של לוים הלכך מה שהוא בן לויה מועיל להפקיע כאילו היה אביו לוי. תוספות חיצוניות: ז) ואהרן שלא היה באותו מנין וא"ת דאע"ג י"ל דהיה לו כן בקבלה דפקע. תוס' חיצוניות:

מסורת הש"ס

א) [נ"ל כל בסדר], ב) פטרו קתני דמשמע איהו כל"ל. נ"ק, ג) לקמן יג., ד) נ"ל דאפקע, ה) [לקמן מז. חולין קלב.], ו) יבמות פו: חולין כד: תמיד ס., ז) טהורה. נ"ק, ח) [נדל"ל גבי לוי פשוט בן חדש], ט) דהא מה שפטרי בהמת לוים של ישראל מבהמת תחת בהמתן נפקא ליה. נ"ק, י) ר"י דר'. נ"ק, כ) דלקמן טעם דמתני' אתא לפרש מה טעם כו'. נ"ק, ל) אם קדושת לויה הפקיע. נ"ק, מ) דלויות. נ"ק, נ) מדאיצטריך. נ"ק, ס) טהורה לא ס'. נ"ק, ע) נמי עסקינן. נ"ק, פ) דפוטר של. נ"ק, צ) דלא אמר הכתוב ולקחת. נ"ק, ק) נמי פטור משמע שרולה לתרץ הך כו' רחם ובן לוי שהוא פחות מבן חדש נטל עד שגילה. נ"ק, ר) דבן. נ"ק, ש) והוא בן לוי משויהו לוי וה"ה בבן לויה ואע"פ כו' כל"ל. נ"ק.

תורה אור השלם

1. קח את הלוים תחת כל בכור בבני ישראל ואת בהמת הלוים תחת בהמתם והיו לי הלוים אני יי: במדבר ג מה
2. כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו ליי באדם ובבהמה יהיה לך אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה: במדבר יח טו
3. והכהנים הלוים בני צדוק אשר שמרו את משמרת מקדשי בתעות בני ישראל מעלי המה יקרבו אלי לשרתני ועמדו לפני להקריב לי חלב ודם נאם אדני אלהים: יחזקאל מד טו

הגהות הב"ח

(א) גמ' כהנים ולוים פטורין:

מוסף רש"י

וזה אחד מהן. זה מפורש מסלן לכך נקיט ליה במילתיה (המפרש תמיד כז:). **והכהנים הלוים בני צדוק.** לע"כ לצדוק כהן היו וקרי להו לכולו לוים על שם שמשבט לוי הם, ולאו משמעות לוים ממשים, כמו (במדבר יח) וילוו עליך וגו' (חולין כד:).

רבינו גרשום

קס"ד השתא הלוים גופייהו קאמרינן אם פטרו פטרי חמורי ישראל במדבר כדכתיב ואקח את הלוים תחת כל בכור וגו' דין הוא שיפטרו פטרי חמורים של עצמן. וקא מתמה גמרא וכי אינהו גופייהו לוים פוטר מפטרי חמורים במדבר: אדם אדם פטר. שבן לוי היה פוטר בכור אדם של ישראל ובהמתן כבשים שלהן פטרו פטרי חמורי ישראל דכתיב קח את הלוים תחת כל בכור וגו': אמר אביי הכי קאמר תריץ מתני' א) פטורין בהמתן מק"ו אם הפקיע בהמתן וכו'. והה"א לאביי הן הן עצמן שהפקיעו בכורי בנ"י דין שיפקיעו בכורי בניהן של עצמן: א"ל רבא והיכי מצית לפרושי באם הפקיעה בהמה והא פטרו קתני ולא פטרה דמשמע דבאינהו גופייהו קא מיירי מתני': ועוד אם איתא. דפטורה בהמתן קתני כדקאמרת אפי' בכור בהמה טהורה נמי ניפטרו אלמה תנן לא נפטרו כו'. משום דכתיב אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטהורה תפדה: אלא אמר רבא. הכי קאמר וכו' אשכחן אדם דפטור בבכורי לוים מק"ו כדאמרן: בכור בהמה טמאה. דפטורי כהנים ולוים מנא לן: אמר קרא אך כו' כל שיש בבכור אדם. כגון ישראל דצריך לפדותו ישנו נמי בפטר חמור דצריך לפדותו: וכל שאינו בבכור אדם. [כגון לוים] כדאמרן דפטורי מק"ו פטורי נמי מפדיון בכור בהמה טמאה: א"ל רב ספרא לאביי לדידך דאמרת. אם הפקיעה בהמתן וכו' אם כן בן לוי דהוה ליה שה דאפקע פטר חמור דישראל פקע פטר חמור דידיה דליפטר הואיל ופטר את של ישראל ודלא הוה ליה שה דאפקע לא ליפקע נמי דידיה: ובין לדידך ובין לרבא. אפי' אביי דאמר אם הפקיע בהמה סבירא ליה נמי דלוים עצמן נמי הפקיעו קדושת בכורי ישראל וקאמר ליה א"כ לטעמא דידכו בן חדש דכתיב מבן חדש ומעלה דאפקע ליפקע דליפטר בכורו: לויה נמי דלא אפקעה דכל זכר כתיב לא תפקע בכורה. אלמה אמר רב כו': דאמר בפטר רחם תלה רחמנא כלומר דלא שדינן בנה בתר ישראל אלא בתר דידה דבפטר רחם תלה רחמנא ולויה היא משבט שפטור מן הבכורה שאילו היתה היא זכר והיה בכור היה פטור אף בנה נמי בא מאותו רחם שהיה פטור מן הבכורה אם היתה זכר: ואהרן שלא היה במנין הלוים של כ"ב אלף לא ליפקע בכור שלו במדבר הואיל ולא מפקע: למה נקוד על אהרן שבחומש הפקודים. דכתיב כל פקודי הלוים אשר פקד משה ואהרן ובניו שלא היה באותו מנין דכל נקודה בא למעוטי: הוקשו הלוים כולן זה לזה. כשם שבן חדש דפטר פטור בכורו כך פחות מבן חדש דלא פטר פטור נמי בבכורו והה"ה לאהרן דלא פטר פטור נמי בכורו: וזה אחד מהן. מכ"ד והכהנים הלוים מה מצינו כאן בפירוש דכהנים איקרו לוים אף היכא דכתיב לוים לתודייהו משמע נמי הכהנים: ולדורות מנלן.

א) נראה דצ"ל תריץ מתני' הכי דכהנים ולוים פטורין וכו':

א) [illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones